

گستروهرمنوتیک فلسفی

www.ketab.ir

گمورگ گادامر
عبدالله امینی

سرشناسه : گادامر، هانس-گئورگ، ۱۹۰۰ - ۲۰۰۲ م.

Gadamer, Hans-Georg

عنوان و نام پدیدآور: گستره هرمنوتیک فلسفی: هفت جستار هرمنوتیکی / هانس گئورگ گادامر؛

مترجم عبدالله امینی.

مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگی هنری نگاه روزگار نو، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۳۳۸ ص؛ ۱۹*۹/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۰۰-۰۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقالاتی از متن انگلیسی با عنوان

"The Gadamer reader: a bouquet of the later writings" است.

یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: هفت جستار هرمنوتیکی.

موضوع: هرمنوتیک

Hermeneutics : موضوع

موضوع: زیبایی‌شناسی نوین-- قرن ۲۰ م.

۲۰th century -- Aesthetics, Modern : موضوع

موضوع: فلسفه جدید-- قرن ۲۰ م.

۲۰th century -- Philosophy, Modern : موضوع

شناسه افزوده: امینی، عبدالله، ۱۳۶۳ -، مترجم

رده بندی کنگره: B۳۲۲۴۸

رده بندی دیویی: ۱۹۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۲۰۴۰۱

نویسنده: هانس گئورگ گادامر

مترجم: عبدالله امینی

ویراستار: یحیی امینی

ناشر: بکر روزگار نو

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

ناظر چاپ: حسین نظری

چاپ و صحافی: صدف

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۰۰-۰۸-۵

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۲۰۰۰ تومان

📍 خیابان طالقانی، خیابان ملک الشعرای بهار، پلاک ۱۲

۸۸۸۰۷۱۸۸ 📞

www.Rpub.ir 🌐

@roozegareno.pub 📷

حقوق چاپ و نشر محفوظ است.

مقدمه مترجم فارسی	۷
درآمد. نگاهی به مجموعه آثار [ادامه] و تاریخ تأثیرشان	۱۳

یکم. گستره هرمنوتیک	۴۷
هرمنوتیک به مثابه حکمت عملی	۴۹
هرمنوتیک به مثابه رسالتی نظری و عملی	۸۱

دوم. مواجهه های هرمنوتیکی	۱۱۳
افلاطون چونان صورتگر	۱۱۵
فلسفه یونانی و تفکر مدرن	۱۶۹
میراث هگل	۱۸۳
هرمنوتیک و تفاوت هستی شناختی	۲۲۱
هرمنوتیک رد را ردیابی می کند (در باب دریدا)	۲۵۱

پی نوشت ها	۳۱۱
کوتاه نوشت ها	۳۲۹
نمونه	۳۳۱

مقدمه مترجم فارسی

جستارهایی که چارچوب کلی کتاب حاضر را تشکیل می‌دهند، برگرفته از کتابی است که پیش‌ترش جستار از ادب همکاری نشر پرسش ترجمه و چاپ کردم؛^۱ آدرس کتاب‌شناختی منبعی که جستارهای حاضر از آن برگرفته شده به قرار زیر است:

Gadamer, Hans-Georg (2007), *The Gadamer Reader: a Bouquet of the Later Writings*, Edited by Richard E. Palmer, Evanston, Illinois, published by Northwestern University Press.

لازم به ذکر است که از مجموع هفده جستار گادامر که در کتاب فوق جمع‌آوری و به انگلیسی ترجمه شده، همگی آثاری هستند که گادامر در قالب نوشتار، سخنرانی و درس‌گفتار پس از حقیقت و روش (۱۹۶۰) منتشر

۱ گادامر، هانس گئورگ (۱۳۹۵)، *هرمنوتیک، زبان، هنر: شش جستار هرمنوتیکی*، ترجمه عبدالله امینی، آبادان، نشر پرسش. به عنوان نخستین تجربه‌ام در ترجمه آثار گادامر پیش‌تر مجموعه مقالاتی از او به فارسی ترجمه کرده‌ام: گادامر، هانس گئورگ (۱۳۹۴)، *هنر بازی، نماد، فستیوال*، ترجمه عبدالله امینی، آبادان، نشر پرسش.

کرده است. ^۱ نه جستار از این هفده جستار پیش تر توسط مترجمان مختلف، از جمله صاحب این قلم، به فارسی ترجمه شده است و حتی گاهی از یک جستار بیش از دو ترجمه صورت گرفته است.^۱ با این حساب، هشت جستار ترجمه نشده‌اند. ترجمه‌ای که تقدیم حضور خوانندگان می‌گردد، هفت جستار از جستارهای باقیمانده را شامل می‌شود. مترجم، جستار «در باب حقیقت کلمه»^۲ را نیز که جزء آن هشت مقاله ترجمه‌ناشده بود، به‌طور کامل ترجمه کرد؛ اما بنا بردشواری متن مقاله و پیچیدگی‌های خاص آن در نهایت با سنجش جوانب کار برای پرهیز از امکان مورد سوء فهم قرارگرفتن آن (چون مترجم به‌ناچار سلاست و روانی ترجمه را فدای انتقال معنا و محتوا کرده بود) تصمیم گرفت که آن را در مجموعه حاضر درج نکند؛ هرچند از حیث محتوا و بینش فلسفی و هرمنوتیکی متنی به شدت دقیق و مهم است.

به هر حال، مجموعه کنونی، هفت جستار مهم گادامر را دارد، به انضمام مصاحبه‌ای که ژان گروندن در دو مقطع تاریخی با گادامر انجام داده است. در آغاز هر جستار نام مترجم آن ذکر شده و البته بیشتر آنها را خود ریچارد پالمر ترجمه کرده است. علاوه بر اینکه ویراستاری مجموعه جستارها را برعهده داشته، در آغاز هر جستار گزارشی مفصل و راهگشا درباره موضوع، محتوا، انتشار و کیفیت ارائه آن برای خواننده به دست داده است. مترجم برای بی‌نصبی نماندن خواننده از این اطلاعات راهگشا، تمامی این معرفی‌ها را ترجمه و در ابتدای هر جستار گذاشته است (پالمر در همین توضیحات مقدماتی گاهی توضیحات و

۱ به عنوان نمونه از جستار «زیباشناسی و هرمنوتیک» سه ترجمه به زبان فارسی صورت گرفته است. ۱) گادامر، هانس گئورگ (۱۳۸۱)، «زیباشناسی و هرمنوتیک»، ترجمه فرهاد ساسانی، نیم سالانه زیباشناخت، نیم سال دوم، شماره ۷، صص ۴۳۶-۲۰۴۲۹. ۲) گادامر، هانس گئورگ (۱۳۸۵)، «زیبایی‌شناسی و هرمنوتیک»، ترجمه مجید اخگر، کتاب ماه هنر، مهر و آبان، شماره ۹۷ و ۹۸، صص ۳۶-۲۲. ۳) گادامر، هانس گئورگ (۱۳۸۸)، «زیبایی‌شناسی و هرمنوتیک»، ترجمه مهدی فیضی، در: هنر و زبان، تهران، انتشارات رخ داد نو، صص ۱۹-۹.

عباراتی کوتاه آورده که با متن فعلی مناسبت نداشت؛ این موارد نادر در متن ترجمه نیامده است.)

از آنجاکه متن مصاحبه گرویدن با گادامر (که به عنوان حسن ختام در پایان مجموعه بیان شده، آمده است)، مطالبی دقیق و بصیرت‌هایی راهگشا دارد، به‌ویژه آن که در اواخر حیات فکری گادامر انجام گرفته‌اند، مترجم، ترجمه آن را برای درج در مجموعه کنونی مناسب دید و آن را مطلع مجموعه حاضر قرار داد. کسانی که اندکی خود را با پروژه فکری گادامرو به‌ویژه متن حقیقت و روش او درگیر کرده باشند، چه بسا پاسخ برخی از پرسش‌ها و دغدغه‌های خود را در لابه‌لای متن این مصاحبه بیابند.

مبنای چینه‌جستارها در این کتاب، بیش از آن که تاریخی و بر پایه سال انتشار آنها باشد، بر اساس تناسب موضوعی و ارتباط محتوایی است. عنوان پیشنهادی هم بنا بر محتوای جستارها انتخاب شده است. از حیث موضوعی و محتوایی، جستارها را به دو بخش کلی تقسیم کرده‌ایم. در بخش نخست که بیشتر حول محور گستره «هرمنوتیک فلسفی»، مفاد و دلالت‌های آن و نیز تعیین مرزهای آن با سایر حوزه‌های معرفتی می‌چرخد، به ترتیب جستارهای «هرمنوتیک به مثابه حکمت عملی» و «هرمنوتیک به مثابه رسالتی نظری و عملی» را قرار داده‌ایم. در این دو جستار گادامر تلاش می‌کند که با بازگشت به «حکمت عملی» باستان، و مشخصاً فلسفه عملی ارسطو و فن خطابه او، دامنه و گستره هرمنوتیک فلسفی خودش را مشخص کند. او افزون بر این، تلاش می‌کند که با تأکید بر مفاهیم فلسفی یونانی‌ای، همانند آرتّه، لوگوس، تتوریا، تخته، ارگون، پراکسیس، پوئسیس، انرگیا، اتوس، متکسیس، میمسیس، فرونسیس، فیلیا، بایوس و...، برداشت غیردقیق توأمان فلسفه و علم دوره مدرن از تلقی فیلسوفان باستان از این مفاهیم را به چالش بکشد و از این طریق چشم‌انداز دیگری برای مواجهه با متون و زمینه آنها عرضه کند. بخش دوم نیز مؤلف از پنج جستار به این قرار است: «افلاطون چونان

صورتگر»، «فلسفهٔ یونانی و تفکر مدرن»، «میراث هگل»، «هرمنوتیک و تفاوت هستی‌شناختی» و «هرمنوتیک ردّ را ردیابی می‌کند». آنچه این جستارها را پیرامون یک محور جمع می‌کند، مواجههٔ هرمنوتیکی‌ای است که گادامر در نسبت با فیلسوفان یا سنت‌های فکری به کار می‌گیرد. او با رویکرد هرمنوتیکی و سواس ویژهٔ خودش، با فیلسوفانی همچون افلاطون، ارسطو، هگل، هایدگر و دریدا به گفت‌وگو می‌نشیند و بر آن است تا در لابه‌لای آثار و متون این فیلسوفان و نیز با عنایت به اصطلاحات و نظام فلسفی آنها تفسیری متمایز در موضوعی خاص به دست دهد و بصیرتی جدید دربارهٔ اندیشهٔ این فیلسوفان و به‌طور کلی در مورد سنت فلسفی غرب ارائه کند. از این رو، خوانندهٔ متون او، و به‌ویژه این مجموعه، بایستی از پیش آشنایی کافی با متون آن فیلسوفانی داشته باشد که گادامر در اثنای بحث خود به آنها رجوع می‌کند و از برخی نظریه‌ها و متون آنها برداشتی مجزا دارد. به‌علاوه، از آنجا که بیشتر نوشته‌های متأخر او در قالب سخنرانی و درس‌گفتار ارائه شده، بیشتر اشاره‌های دقیق، اما موجز و گذرا، در باب کل سنت هرمنوتیک هستند، بنابراین فهم کامل این اشاره‌های گذرا مستلزم آگاهی لازم نسبت به کل سنت فکری فیلسوفان به‌نحو عام و نیز روند تحول هرمنوتیک در غرب به‌نحو خاص است. افزون بر این، باز از این رو که بیشتر جستارها ابتدا در قالب سخنرانی و درس‌گفتار و گاهی برای مخاطبان عام ارائه شده‌اند، لذا چه‌بسا گاهی مطالب یک جستار یکدست، منسجم و هم‌سطح به نظر نیاید و یا حتی در دو یا چند جستار بحثی واحد تکرار شده باشد. این مسئله قابل چشم‌پوشی است؛ چون هر

۱ به عنوان مثال، جستار «میراث هگل» (چنان که ریچارد پالمر هم گوشزد کرده) از حیث موضوع و محتوا با جستار «هگل هایدگر» (در: گادامر، هانس گئورگ (۱۳۹۰)، دیالکتیک هگل: پنج جستار هرمنوتیکی، ترجمهٔ مهدی فیضی، تهران، انتشارات رخداد نو، ص ۱۵۹-۱۳۹؛ همچنین در: گادامر، هانس گئورگ (۱۳۹۶)، دیالکتیک هگل، ترجمهٔ پگاه مصلح، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی) و نیز با جستار «هایدگر و زبان متافیزیک» (در: گادامر، هانس گئورگ (۱۳۹۵)، هرمنوتیک، زبان هنر: شش جستار هرمنوتیکی، ترجمهٔ عبدالله امینی، آبادان، نشر پرش، ص ۴

جستاری به مناسبتی و در زمینه و بافتی متفاوت ارائه شده است؛ ولی درهرحال، با شگردی که گادامر در ارائه مطالب دارد، این مباحث به ظاهر تکراری باعث خستگی خواننده یا سرخوردگی او نخواهد شد. درهرحال، بهتر است که همه این مقالات را در کنار هم و در پیوند با هم مطالعه کرد.^۱

جستارهای مجموعه حاضر، همانند بیشتر نوشته‌های گادامر، به لحاظ محتوایی و حتی سبکی، دشواری‌ها و پیچیدگی‌های خاصی دارند. او گرچه در قیاس با استاد خودش، هایدگر، کمتر از اصطلاحات فنی خود ساخته و دشوار فهم بهره می‌گیرد، اما در نحوه ارائه مافی‌الضمیر خویش و تفسیرهایش چه‌بسا از حیث پیچیدگی دست‌کمی از او ندارد. بنابراین برگرداندن آثار گادامر و انتقال مقصود او به شیوه‌ای سلیس و روان (به‌ویژه به میانجی زبان انگلیسی) با دشواری همراه است. مسلماً مترجم در «ترجمه» و -به تعبیر دقیق تر- «تفسیر» این جستارها خود را مصون از اشتباه و سوء تفسیر نمی‌داند، هر چند تلاش بر این بوده که تا حد ممکن معنای مدنظر مؤلف منتقل شود. به هر حال، گادامر به پیروی از هایدگر در پرداختن به موضوعات فلسفی، همواره گوشه چشمی به مفاهیم اصیل یونانی و مفاد و معنای اصلی آنها دارد و بر این باور است که مفاهیم فلسفی در زبان یونانی هنگام ترجمه به زبان لاتینی و سپس با انتقال

← ۲۶۸-۲۵۳) ارتباط تنگاتنگ دارد. به همین سان جستار «هرمنوتیک ردّ را ردیابی می‌کند» با جستار «متن و تفسیر» (در: همان، صص ۱۳۱-۷۷).

۱ به عنوان نمونه، بهتر است جستارهای «هرمنوتیک به مثابه حکمت عملی» و «هرمنوتیک به مثابه رسالتی نظری و عملی» را در ارتباط با جستارهای «درباره امکان یک فلسفه اخلاق» (در: گادامر، هانس گنورگ (۱۳۹۶)، «هرمنوتیک دین و اخلاق»، ترجمه شهاب‌الدین امیرخانی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه، ص ۶۵-۴۵)، «ارسطو و اخلاقیات دستوری» (همان، ۲۱۱-۱۹۰) و «تأملی درباره نقش دوستی در علم اخلاق یونانی» (همان، صص ۱۸۷-۱۷۱) مطالعه کرد؛ در این حالت به شیوه بینامتنی از نکات متمایز هر جستار برای فهم دقیق ترمحتوای جستارهای دیگر می‌توان بهره برد و هم در فهم کلیت نگرش گادامر درباره این موضوعات خواننده را به‌تریاری می‌رساند.

به دوره مدرن، بخشی از دلالت‌های معنایی و سرزندگی‌شان را از دست داده‌اند؛ بنابراین تلاش او بر این است که دست‌کم در بررسی متون فلسفی بار دیگر معانی اولیه آن واژگان و نیز بصیرت متضمن در آنها را به ما گوشزد کند. تأکید ویژه او بر این دسته مفاهیم در متن جستارهای کنونی گواهی بر این ادعاست. با عنایت به این امر، ما در متن ترجمه خود واژگان یونانی را بیشتر به صورت ایتالیک آورده‌ایم و گاهی برای آگاهی خواننده معنای تقریبی آنها را نوشته‌ایم. تمامی مطالبی که با علامت [م] مشخص شده از مترجم فارسی است و آنهایی که در قالب علامت [ا] آمده از مترجم انگلیسی است. همه توضیحات و ارجاع‌های نویسنده و ویراستار به پیروی از متن اصلی به بخش «پی‌نوشت‌ها» منتقل شده، و توضیحات مترجم فارسی نیز در «پانویشت» صفحات آمده است. و در نهایت، در متن ترجمه تعبیر حکمت عملی و فلسفه عملی و نیز اصطلاحات فن خطابه، فن بلاغت و نیز کلام و الهیات و مشتقات آنها کمابیش به یک معنا و معادل هم به کار رفته‌اند.

در نهایت مایلم از مؤسسه پگاه روزگار به جهت چاپ و انتشار اثر حاضر تشکر کنم. قدردان آقای یحیی امینی هستم که رحمت و ویراستاری متن ترجمه را تقبل کردند و پیشنهادهای ارزنده‌ای برای ارتقای کیفیت آن دادند. جناب آقای ابوالفضل قوی‌البینیه در واپسین دقایق با وسواسی قابل تحسین نکات مبهم متن ترجمه را مشخص نمودند و اشتباهات تایپی آن را گوشزد کردند، سپاسگزار مساعدت این دوست عزیز هستم.

عبدالله امینی

مربوان، ۱۳۹۹/۱۰/۰۸